

An official language is one that has been granted special status by a country, state, or other entity. Typically, the word "official language" refers to the language used by a government for example court, legislature, and/or administration. The UPSC Indian Polity and Governance Syllabus include the Official Language which is discussed in this article.

Article 343 of the Indian Constitution states The official language of the Union shall be Hindi in Devanagari script. Also according to **Article 345**, the legislature of a state may adopt any one or more of the state's official languages, including Hindi, like the language or languages to be used for all or some of the state's official purposes.

अधिकृत भाषा ही अशी आहे की ज्याला देश, राज्य किंवा इतर घटकाने विशेष दर्जा दिला आहे. सामान्यतः, "अधिकृत भाषा" हा शब्द सरकारद्वारे वापरल्या जाणाऱ्या भाषेचा संदर्भ देतो, उदाहरणार्थ न्यायालय, विधिमंडळ आणि/किंवा प्रशासन. भारतीय राज्यघटना अभ्यासक्रमात या लेखात चर्चा केलेली अधिकृत भाषा समाविष्ट आहे.

भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 343 मध्ये संघाची अधिकृत भाषा देवनागरी लिपीत हिंदी असेल. तसेच कलम 345 नुसार, राज्याचे विधानमंडळ हिंदीसह राज्याच्या कोणत्याही एक किंवा अधिक अधिकृत भाषा स्वीकारू शकते, जसे की राज्याच्या सर्व किंवा काही अधिकृत हेतूसाठी वापरल्या जाणाऱ्या भाषा किंवा भाषा.

Official Language – Constitutional Provisions

- The Indian Constitution gives Hindi (in Devanagari Script) as the official language of the union.
- The Constitution states that, till January 25, 1965, English shall continue to be used for all official purposes of the Union. This is mainly because complete replacement by Hindi was not expected within the short time. Thus, English along with Hindi became an associate official language.
- **Article 343(1)** of our constitution specifically provided;
- Hindi in Devanagari script shall be the official language of the Union.
- For official purposes, the international form of Indian numerals shall be used."
- In the eighth schedule of the Indian constitution there are 22 languages that have been recognized (Originally 14 languages were mentioned).

राजभाषा – घटनात्मक तरतुदी

- भारतीय राज्यघटनेने संघाची अधिकृत भाषा म्हणून हिंदी (देवनागरी लिपीत) दिली आहे.
- राज्यघटना सांगते की, 25 जानेवारी, 1965 पर्यंत, संघाच्या सर्व अधिकृत हेतूसाठी इंग्रजीचा वापर सुरू राहिल. याचे मुख्य कारण म्हणजे हिंदीची पूर्ण बदली अल्पावधीत अपेक्षित नव्हती.
- त्यामुळे हिंदीसह इंग्रजी ही अधिकृत भाषा बनली.
- आपल्या राज्यघटनेतील कलम 343(1) विशेषतः प्रदान केले आहे;
 - देवनागरी लिपीतील हिंदी ही संघाची अधिकृत भाषा असेल.
 - अधिकृत हेतूसाठी, भारतीय अंकांचे आंतरराष्ट्रीय स्वरूप वापरले जाईल.
 - भारतीय संविधानाच्या आठव्या अनुसूचीमध्ये 22 भाषा आहेत ज्यांना मान्यता देण्यात आली आहे (मूळतः 14 भाषांचा उल्लेख करण्यात आला होता).

The Schedules Languages

Articles 344(1) and 351 of the Constitution (the eighth schedule) provided the following 22 languages as the official:

Assamese	Meitei (Manipuri)
Bengali	Marathi
Bodo	Nepali
Dogri	Udiya
Gujarati	Punjabi
Hindi	Sanskrit
Kannada	Santhali
Kashmiri	Sindhi
Konkani	Tamil
Maithili	Telugu
Malayalam	Urdu

8व्या अनुसूचीतील भाषा

घटनेच्या कलम 344(1) आणि 351 (आठव्या अनुसूची) मध्ये खालील 22 भाषा अधिकृत आहेत:

आसामी	मैतेई (मणिपुरी)
बंगाली	मराठी
बोडो	नेपाळी
डोगरी	उडिया
गुजराती	पंजाबी
हिंदी	संस्कृत
कन्नड	संथाली
काश्मिरी	सिंधी

कोकणी	तमिळ
मैथिली	तेलुगु
मल्याळम	उर्दू

Extension of the language list

- **1950:** Originally 14 languages were included in the Constitution.
- **1967:** the Sindhi language added via **21st Constitutional Amendment Act**.
- **1992:** The **71st Constitutional Amendment Act** provided Konkani, Manipuri (Meitei), and Nepali as official languages.
- **2003:** Bodo, Dogri, Maithili, and Santali included via **92nd Constitutional Amendment Act**.
- **2011:** The word Oriya was changed to Odia by the **96th Constitutional Amendment Act**.

भाषा सूचीचा विस्तार

- 1950: मूलतः 14 भाषांचा संविधानात समावेश करण्यात आला.
- 1967: 21व्या घटनादुरुस्ती कायद्याद्वारे सिंधी भाषा जोडण्यात आली.
- 1992: 71 व्या घटनादुरुस्ती कायद्याने कोंकणी, मणिपुरी (मैतेई) आणि नेपाळी यांना अधिकृत भाषा म्हणून प्रदान केले.
- 2003: 92 व्या घटनादुरुस्ती कायद्याद्वारे बोडो, डोगरी, मैथिली आणि संताली यांचा समावेश करण्यात आला.
- 2011: 96 व्या घटनादुरुस्ती कायद्याद्वारे ओरिया हा शब्द बदलून ओडिया करण्यात आला.

Conclusion

The language, in a diverse country like India, is a complex and controversial issue. One country's one language is certainly not a practical solution with reference to issues like strengthening national integration. The makers of the constitution as well as our judiciary were aware of this fact. And hence, they brought a multilanguage formula. However, though a large section of the society adopted English and Hindi language, an equal large number of people don't know these languages well. The recent opinion of SC in this regard certainly demands serious attention.

निष्कर्ष

भारतासारख्या वैविध्यपूर्ण देशात भाषा ही एक गुंतागुंतीची आणि वादग्रस्त समस्या आहे. राष्ट्रीय एकात्मता बळकट करण्यासारख्या समस्यांच्या संदर्भात एका देशाची एक भाषा हा व्यावहारिक उपाय नक्कीच नाही. राज्यघटनेच्या निर्मात्यांना तसेच आपल्या न्यायव्यवस्थेलाही याची जाणीव होती.

आणि म्हणूनच, त्यांनी एक बहुभाषिक सूत्र आणले. तथापि, समाजातील एका मोठ्या वर्गाने इंग्रजी आणि हिंदी भाषा स्वीकारली असली तरी, तितक्याच मोठ्या संख्येने लोकांना या भाषा चांगल्या प्रकारे माहित नाहीत. या संदर्भात SC चे नुकतेच मत नक्कीच गांभीर्याने लक्ष देण्याची मागणी करते.

